

Yhdyskuntavaliokunta	§ 37	05.04.2018
Kaupunginhallitus	§ 57	23.04.2018
Yhdyskuntavaliokunta	§ 104	07.11.2018

Lausunto Uusimaa-kaava 2050 luonnoksesta

59/10.02.00/2017

YLKV 05.04.2018 § 37

Lisätiedot:

maankäyttöpäällikkö Marko Lassila, puh. 050 382 9313
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Uudenmaan liitto pyytää Kauniaisten kaupungin lausuntoa Uusimaa-kaava 2050 valmisteluaineistosta 13.4.2018 mennessä. Lausuntopyyntö on **oheismateriaalina**. Lausuntoaineistoon kuuluvat Uudenmaan rakennekaavan luonnos: kaavakartta sekä merkinnät ja määräykset (**LIITE 1**), Uusimaa-kaavan valmisteluaineiston selostus (**LIITE 2**) sekä Uusimaa-kaavan taustaselvitykset. Lisäksi esityslistan liitteenä jaetaan Uusimaa-kaavan suunnitteluperiaatteet (**LIITE 3**). Koko materiaaliin voi tutustua Uudenmaan liiton verkkosivuilla: www.uudenmaanliitto.fi/uusimaakaava.

Lähtökohdat ja tausta

Uusimaa-kaava laaditaan koko Uudenmaan alueelle ja sen tavoitevuosi on 2050. Uusimaa-kaava 2050 muodostuu strategisesta pitkän aikavälin ns. Uudenmaan rakennekaavasta ja sitä tarkentavista, seuduittain (Helsingin seutu, Itä-Uusimaa ja Länsi-Uusimaa) laadittavista vaihekaavoista. Seutujen vaihemaakuntakaavat tarkentuvat kevään 2018 aikana laajassa vuorovaikutuksessa, jonka vuoksi valmisteluaineistossa ei esitetä niistä kaavakarttoja tai muuta yksityiskohtaista aineistoa.

Uusimaa-kaava 2050 laaditaan merkittävilta osin nykyisten kaavaratkaisuiden ja selvitysten pohjalta kokonaisuutta ajantasaistaen ja selkiyttäen, jonka vuoksi on luonnollista, että tavoitteena on kumota Uusimaa-kaavalla kaikki aiemmat maakuntakaavat ja säilyttää kaavoista vain olennaisimmat ylikunnallista suunnittelua edellyttävät teemat. Niiden aihealueiden, joiden kaavaratkaisut ja selvitykset ovat tuoreita, kaavaratkaisut esitetään nyt laadittavassa kaavassa lähes kumottavien kaavojen mukaisesti. Vastaavasti niiden aihealueiden, joiden toimintaympäristö ja tulevaisuuden näkymät ovat muuttuneet, tai joiden osalta on käytettävissä uutta tietoa, ratkaisuja tarkistetaan ja täydennetään Uusimaa-kaavassa.

Lausuttavana olevan valmisteluaineiston selostuksen keskiössä ovat rakennekaavan ratkaisun perustelut sekä suunnitteluperiaatekortit, jotka kuvaavat kaavaratkaisun lähtökohtia ja ohjaavat rakennekaavan ja tulevien seutujen kaavojen ratkaisuja. Lisäksi selostuksessa käsitellään kaavan lähtökohtia, suunnitteluprosessia sisältäen vuorovaikutuksen ja viestinnän, Uudenmaan asemaa osana kansainvälisiä ja valtakunnallisia kehityskäytäväverkostoja, kaavan väestöennustetta, muita kaavassa käsiteltäviä yksittäisiä aiheita, vaikutusten arviointia sekä kaavatyössä käytettyjä työkaluja.

Uusimaa-kaavan 2050 tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet

Uusimaa-kaavan sisällön päätavoitteilla kuvataan, millaista Uusimaata tavoitellaan tulevaisuudessa ja niillä vastataan ajankohtaisiin ja ennakoituihin muutostekijöihin ja haasteisiin. Kaavan päätavoitteet konkretisoituvat suunnitteluperiaatteiden ja seutujen kaavojen erityiskysymysten kautta kaavatyön edetessä.

Uusimaa-kaavan 2050 päätavoitteet ovat:

- Kasvun kestävä ohjaaminen ja alueiden välinen tasapaino,
- Ilmastonmuutokseen vastaaminen sekä luonnon ja luonnonvarojen kestävä käyttö,
- Hyvinvoinnin ja vetovoimaisuuden lisääminen sekä
- Kestävä kilpailukyky.

Näille on määritetty alatavoitteita (selostus, s. 19), joiden tehtävänä on ohjata kaavan konkreettisempia suunnitteluperiaatteita, kaavaratkaisuja, niiden vaikutusten arviointia ja vaihtoehtojen vertailua sekä myöhemmin myös kaavan tavoitteiden toteutumisen seuranta.

Uusimaa-kaavan suunnitteluperiaatteet on johdettu tavoitteiden ja taustaselvitysten pohjalta ja ne ohjaavat sekä rakennekaavan että seutujen kaavojen ratkaisuja. Rakennekaavassa ratkaisut esitetään yleispiirteisemmin kuin seutujen vaihekaavoissa.

Suunnitteluperiaatteet ovat:

1. Kasvu kestäville vyöhykkeille
2. Elinvoimaisten keskuksien verkosto
3. Liikutaan kestävästi
4. Hyvin saavutettava Uusimaa
5. Erikoistuvat seudut ja elinkeinot
6. Vetovoimainen ympäristö
7. Toimiva yhdyskuntatekninen huolto ja kestävä energia

Uudenmaan rakennekaavan keskeinen sisältö

Uudenmaan rakennekaava koostuu pääkaupunkiseudun ydinalueesta ja sitä ympäröivästä kasvuvyöhykkeestä. Tätä keskeistä aluetta ympäröi Helsingin seudun viherkehä sekä rannikko- ja saaristovyöhyke. Rakennekaavassa on esitetty maakunnan merkittävät keskukset sekä tie- ja raideverkko. Ydinalue ja koko Uusimaa liittyy muihin alueisiin joukkoliikenne- ja logistiikan käytävien sekä kansainvälisien henkilö- ja tavaraliikenteen solmu-kohtien kautta. Viheryhteydet jatkuvat niin ikään yli maakunnan rajan.

Koko aluetta koskevat suunnittelumääräykset (17 kpl) korostavat joukkoliikenteen ja logistiikan toimivuutta sekä luonto- ja ilmastonäkökulmaa maankäytön järjestämisessä. Lisäksi kaikkiin kestäväen kasvun vyöhykkeisiin (ydinalueet ja keskukset) kohdistuu yhdeksän yleispiirteistä määräystä, jotka korostavat edellä mainittuja seikkoja sekä seutujen ja keskusten ominaispiirteiden ja -olosuhteiden huomioimista paikallisessa suunnittelussa.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan valmistelu ja erityiskysymykset

Seutujen erityiskysymykset on laadittu erikseen jokaiselle seudulle ja ne esittelevät mihin kullakin seudulla erityisesti halutaan syventyä kaavatyössä.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan erityiskysymykset ovat:

- Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ja MAL 2019 -suunnitelman yhteensovittaminen
- Edellytysten luominen asuntotuotannon sekä palvelu- ja elinkeinotoiminnan merkittävälle kasvulle olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen
- Kasvun hallittu ohjaaminen keskuksiin, raideliikenteen vyöhykkeille ja muille kestävän liikkumisen alueille ympäristön arvot huomioiden
- Verkostomaisen joukkoliikenteen kehittämisedellytysten parantaminen. Samalla edistään liikkumisen sujuvuutta, turvallisuutta ja vähäpäästöisyyttä
- Kansainvälisen kilpailukyvyyn kannalta tärkeiden keskittymien ja liikenneyhteyksien toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaaminen
- Helsinki-Vantaan lentoaseman merkityksen ja vaikutusten huomioon ottaminen
- Elinkeino- ja yritystoiminnan edistäminen seudun erilaiset tarpeet ja vahvuudet huomioiden
- Viherkehän vetovoiman vahvistaminen vastaamaan kasvavaan virkistys- ja matkailukysyntään

Seutujen kaavat tarkentuvat vuoden 2018 aikana vuorovaikutuksessa poliittisten ohjaustoimikuntien, seutujen asiantuntiryhmien ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa.

Kauniaisten lausunto Uusimaa-kaava 2050 valmisteluaineistosta

Uusimaa-kaava 2050 toteuttaa aiemmillä vaihekaavakierroksilla esitettyä toivetta strategisemmasta maakuntakaavasta. Tällä ohjaustasolla kuntien alueelliset ja paikalliset ominaisuudet voidaan varmemmin huomioida kuntakaavoituksessa. Toisaalta tulkinnanvaraisuuden kasvaessa tärkeiden seudullisten tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista jäädä laajassa tulkinnanvarassa paikallisten intressien jalkoihin. Näin ollen seuduttaisiin vaihekaavoihin on tärkeää sisällyttää riittävässä määrin sitovuutta varmistavia määräyksiä. Kauniaisten kehityksen kannalta Uusimaa-kaavan tavoitteet ovat kuitenkin yhtenäisiä ja ne tukevat kaupunkitason tavoitteita ja tahtotilaa.

Kaavakartta esittää pelkistetysti ydinasiat ja suunnittelumääräykset tuottavat ns. yläotsikkotason tavoitteet alueiden kehittämiselle. Näiltä osin tavoitteet tukevat pääosin suunnittelualueen kuntien kehittämistavoitteita ja ovat siirrettävissä asemakaavoitukseen. Suunnitteluperiaatteet sisältävät seutusunnittelun kannalta kattavasti tärkeimmät aihepiirit. Niiden sisältö on tiivistetty siten, että ne huomioivat erikokoiset sekä -taustaiset alueet ja keskukset.

Kauniainen sijoittuu rakennekaavassa esitettyyn pääkaupunkiseudun ydin-

alueeseen, eikä kaava rajoita sen kehittämismahdollisuuksia. Kaava-aineistossa Kauniainen on profiloitu palvelu- ja asumiskeskukseksi, joka tukeutuu muuhun seutuun mm. työpaikkojen ja ns. erikoispalvelujen osalta. Tämä selittyy enemmänkin kaupungin koon ja asukasmäärän kuin fyysisen sijainnin kautta. Luokitus on kaupungin omien tavoitteiden kanssa yhdenmukainen. Helsingin seudun vaihekaavassa on tärkeää tukea riittävästi edullisesti sijoittuneiden pienempien keskustojen edellytyksiä. Näin ollen keskustojen kaupallisille palveluille ei pidä asettaa kokorajoituksia jatkosakaan.

Uusimaa-kaavan tulee tukea seudun kuntien omaehtoista kehitystä sekä koko seudun yhtenäistä kasvua. Siksi on tärkeää, että Uusimaa-kaava on tavoitteiltaan yhdenmukainen MAL 2019 -suunnitelman kanssa, eikä niihin jää keskenään ristiriitaisia asioita tai ristiriitaisen tulkinnan mahdollistavia ratkaisuja. Lisäksi on tärkeää, että kaavalla korostetaan infrahankkeiden merkitystä seudun kehittämisen edellytyksenä. Näin ollen Uusimaa-kaava 2050 voi toimia viestinä valtion suuntaan infrahankkeiden tärkeydestä; Infrahankkeiden edesauttama Uudenmaan kehitys vaikuttaa positiivisesti koko maan kehitykseen. Seudullisista infrahankkeista ns. ensimmäisessä vaiheessa on tarkoituksenmukaista edistää Espoon kaupunkiradan toteuttamista, koska sen positiiviset vaikutukset ulottuvat kaupunkiradan molempien suuntien lisäksi myös valtakunnallisen raideliikenteen toimivuuteen.

YTJ:

Yhdyskuntavaliokunta merkitsee tiedoksi Uusimaa-kaava 2050 valmisteluaineiston ja esittää KH:lle, että se esittää lausuntonaan Uudenmaan liitolle esityslistatekstistä ilmevän lausunnon.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

KH 23.04.2018 § 57

Uudenmaan liitolle on ilmoitettu kaupungin kokousaikataulu ja lausunnon antamiselle on pyydetty jatkoaikaa 24.4.2018 saakka.

KJ:

KH päättää esittää Uudenmaan liitolle seuraavan lausunnon Uusimaa-kaava 2050 valmisteluaineistosta:

Uusimaa-kaava 2050 toteuttaa aiemmilla vaihekaavakierroksilla esitettyä toivetta strategisemmasta maakuntakaavasta. Tällä ohjaustasolla kuntien alueelliset ja paikalliset ominaisuudet voidaan varmemmin huomioida kuntakaavoituksessa. Toisaalta tulkinnanvaraisuuden kasvaessa tärkeiden seudullisten tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista jäädä laajassa tulkinnanvarassa paikallisten intressien jalkoihin. Näin ollen seuduttaisiin vaihekaavoihin on tärkeää sisällyttää riittävässä määrin sitovuutta varmistavia määräyksiä. Kauniaisten kehityksen kannalta Uusimaa-kaavan tavoitteet ovat kuitenkin yhtenäisiä ja ne tukevat kaupunkitason tavoitteita ja tahtotilaa.

Kaavakartta esittää pelkistetyt ydinasiat ja suunnittelumääräykset tuottavat ns. yläotsikkotason tavoitteet alueiden kehittämiseksi. Näiltä osin tavoit-

teet tukevat pääosin suunnittelualueen kuntien kehittymistavoitteita ja ovat siirrettävissä asemakaavoitukseen. Suunnitteluperiaatteet sisältävät seutu-suunnittelun kannalta kattavasti tärkeimmät aihepiirit. Niiden sisältö on tiivistetty siten, että ne huomioivat erikokoiset sekä -taustaiset alueet ja keskukset.

Kauniainen sijoittuu rakennekaavassa esitettyyn pääkaupunkiseudun ydinalueeseen, eikä kaava rajoita sen kehittämismahdollisuuksia. Kaava-aineistossa Kauniainen on profiloitu palvelu- ja asumiskeskukseksi, joka tukeutuu muuhun seutuun mm. työpaikkojen ja ns. erikoispalvelujen osalta. Tämä selittyy enemmänkin kaupungin koon ja asukasmäärän kuin fyysisen sijainnin kautta. Luokitus on kaupungin omien tavoitteiden kanssa yhdenmukainen. Helsingin seudun vaihekaavassa on tärkeää tukea riittävästi edullisesti sijoittuneiden pienempien keskusten edellytyksiä. Näin ollen keskusten kaupallisille palveluille ei pidä asettaa kokorajoituksia jatkosakaan.

Uusimaa-kaavan tulee tukea seudun kuntien omaehtoista kehitystä sekä koko seudun yhtenäistä kasvua. Siksi on tärkeää, että Uusimaa-kaava on tavoitteiltaan yhdenmukainen MAL 2019 -suunnitelman kanssa, eikä niihin jää keskenään ristiriitaisia asioita tai ristiriitaisen tulkinnan mahdollistavia ratkaisuja. Lisäksi on tärkeää, että kaavalla korostetaan infrahankkeiden merkitystä seudun kehittämisen edellytyksenä. Näin ollen Uusimaa-kaava 2050 voi toimia viestinä valtion suuntaan infrahankkeiden tärkeydestä; Infrahankkeiden edesauttama Uudenmaan kehitys vaikuttaa positiivisesti koko maan kehitykseen. Seudullisista infrahankkeista ns. ensimmäisessä vaiheessa on tarkoituksenmukaista edistää Espoon kaupunkiradan toteuttamista, koska sen positiiviset vaikutukset ulottuvat kaupunkiradan molempien suuntien lisäksi myös valtakunnallisen raideliikenteen toimivuuteen.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

YLKV 07.11.2018 § 104

Lisätiedot:

maankäyttöpäällikkö Marko Lassila, puh. 050 382 9313
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Uudenmaan liitto pyytää Kauniaisten kaupungin lausuntoa Uusimaa-kaava 2050 luonnoksesta 30.11.2018 mennessä. Lausuntopyyntö on **ohesimateriaalina**. Lausuntoaineistoon kuuluvat:

- Seutujen kaavojen luonnokset esitettynä yhdellä kaavakartalla
- Merkinnät ja määräykset sekä oikeusvaikutteinen liitekartta
- Kaavaselostus ja sen liitekartat
- Uudenmaan rakennesuunnitelma
- Uusimaa-kaavan taustaselvitykset

Luonnokseen voi tutustua Uudenmaan liiton verkkosivuilla:

<http://www.uudenmaanliitto.fi/kaavaluonnos>

tai karttapalvelun kautta osoitteessa:

<http://kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat> kohdasta valmistelussa olevat maakuntakaavat.

Suunnitellun aikataulun mukaisesti Uusimaa-kaavan ehdotusvaihe ajoittuu kevääseen 2019 ja hyväksymiskäsittely syksyyn 2019.

Uusimaa-kaava 2050, kaavaluonnos

Kaavaluonnos koostuu Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakuntakaavaluonnoksista sekä Uudenmaan rakennesuunnitelmasta. Luonnoksen keskiössä ovat kaavakartta sekä siihen liittyvät merkinnot ja määräykset. Kaavaselostuksessa esitetään kaavaratkaisujen perustelut, oikeusvaikutukset, vaikutusten arviointi sekä kaavan valmistelun kannalta olennaiset lähtökohdat. Aiemmin valmisteluvaiheessa rakennekaavaksi nimetty strateginen suunnitelma on muutettu luonnosvaiheeseen oikeusvaikutuksettomaksi rakennesuunnitelmaksi ja toimii seutukaavojen taustavisiona. Kaavaluonnos tukee valmisteluvaiheen aikana ja jälkeen käytyä vuoropuhelua Uusimaa-kaavan suunnittelijoiden, päätöksentekijöiden ja osallisten välillä.

Kauniainen sisältyy Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaan. Kauniainen on osoitettu käytännössä kokonaan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeksi ja ns. ratakäytävä pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeeksi. Asemaseutu on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi, keskukseksi ja rautatieasema rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Aseman ja Gallträskin välinen alue on osoitettu niin ikään rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (Kauniaisten huvilakaupunki). Molemmat ovat esitetty määräyksissä valtakunnallisesti ja/tai maakunnallisesti merkittäviksi kulttuuriympäristöiksi. Kasavuoren alue on osoitettu viheralueeksi ja arvokkaaksi geologiseksi muodostumaksi. Uutena merkintänä aiempiin maakuntakaavoihin verrattuna Kasavuoren suojelualueella on esitetty laajennettavaksi Kauniaisten ja Espoon raja-alueella. Lisäksi Kauniainen on esitetty koko laajuudeltaan lentoliikenteen laskeutumisvyöhykkeeksi. Kaavaan liittyvässä oikeusvaikutteisessa liitekartassa, jossa on esitetty liityntäpysäköintialueet sekä joukkoliikenteen vaihtopaikat, on huomioitu Kauniaisten liityntäpysäköintialue.

Kauniaisten lausunto Uusimaa-kaava 2050 luonnoksesta

Uusimaa-kaavaluonnoksen kartta on ulkoasultaan ja luettavuudeltaan aiempien maakuntakaavojen kaltainen. Määräykset sen sijaan sisältävät kaavan strategisuustavoitteiden mukaisesti aiempaa laajempaa ohjausta alemman tason maankäytön suunnittelulle. Määräysten tarkkuustaso esittää selkeästi laajemman kehityksen linjaukset ja tahtotilan sitomatta liiaksi kuntakohtaisia kehitystarpeita tai erityispiirteitä. Kaavaluonnos mahdollistaa valmisteluvaiheessa asetettujen päätavoitteiden sekä suunnitteluperiaatteiden mukaisesti asumisen, liikenteen ja energian suunnittelun sekä luonnon ja ympäristön käytön kestävästi elinkeinoelämää ja kansainvälistä kilpailukykyä unohtamatta.

Kauniaisten kannalta Uusimaa-kaavan vaikutukset aiempiin maakuntakaavoihin nähden ovat vähäisiä. Esitetyt kulttuurihistoriaan, luontoon ja liikenteeseen liittyvät merkinnät toistavat aiempien kaavojen sisältöä sekä todentavat olemassa olevaa tilannetta. Lentoliikenteen laskeutumisvyöhykkeen lisääminen kaavaan on tarkoituksenmukaista, jotta laskeutuvasta lentoliikenteestä aiheutuva, varsinaiset melun raja-arvot alittava, melu tulee varmemmin huomioiduksi asemakaavoituksessa sekä etenkin rakentami-

sen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kauniainen kuuluu lähes koko laajuudeltaan laskeutumisyöhykkeeseen, jonka alueella lentomelu koetaan usein häiritsevänä. Tuomalla valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti merkittävään saavutettavuuteen liittyvä varsinaisen lentomelualueen puskuriyöhyke maakuntakaavatasolla yleiseen tietoisuuteen, voidaan edistää turvallisen ja terveellisen asumisen tavoitteita.

Liityntäpysäköintialueet ja joukkoliikenteen vaihtopaikkojen tuominen uutena merkintänä kaava-aineistoon oikeusvaikutteisen liitteen kautta on osa joukkoliikenteen ominaisuuksien ja vähäpäästöisyyden edistämistä. Kauniaiisiin osoitettu liityntäpysäköintialue on osa järjestelmää ja laajentaa ja parantaa joukkoliikenteen käyttömahdollisuuksia. Toimiva joukkoliikenne toteuttaa myös Kauniaisten ilmastotavoitteita ja edistää asuntotuotannon toteuttamisedellytyksiä. Jatkossa koko seudun liityntäpysäköintialueiden toteutus riittävässä laajuudessa tulisi varmistaa ja saattaa edelleen valtion ja seudun välisiin sopimuksiin omina toteutuskohteina.

Oleellisimpaan suoraan maankäytölliseen muutokseen, Kasavuoren suojelualueen laajentamiseen, suhtaudutaan myönteisesti, joskin sen vaikutukset kohdistuvat laajemmin Espoon puolelle. Suojelualue käsittää kaupunkien omistamien alueiden lisäksi myös yksityisessä omistuksessa olevaa aluetta. Kauniaisilla ei ole omista suunnitelmistaan aikeita osoittaa alueelle muuta maankäyttöä.

Uusimaa-kaavaluonnoksen aluevarausmerkinnät ja määräykset mahdollistavat Kauniaisten kehittämisen osana pääkaupunkiseutua korostaen paikallista ympäristöä ja ominaispiirteitä. Kauniaisten omien tavoitteiden ja kehityksen kannalta Uusimaa-kaavaluonnoksen tavoitteet ovat pitkälti yhtenäisiä ja kaavamerkinnät ja -määräykset tukevat kaupunkitasolla paikallista tahtotilaa.

YTJ:

Yhdyskuntavaliokunta merkitsee tiedoksi Uusimaa-kaava 2050 luonnoksen ja esittää KH:lle, että se esittää kaavaluonnoksesta Uudenmaan liitolle esityslistatekstistä ilmevän lausunnon.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.